

Esenciálny tras: základné fakty pre pacientov

ČO TO JE?

Esenciálny tras (ET) je najčastejšie mimovoľné pohybové ochorenie. Nazýva sa tiež benígny esenciálny tras, familiárny tras alebo dedičný tras. Pacienti s ET môžu pociťovať nekontrolovateľný tras (tremor) rúk, hlavy, hlasu alebo iných častí tela. Ochorenie zvyčajne začína v dospelosti a môže sa postupne zhoršovať s vekom. Tras je väčšinou viditeľný pri predpažení alebo pri jemných pohyboch rúk, ako je držanie šálky, používanie lyžičky alebo pri písaní. Tras väčšinou prestáva keď sú ruky/horné končatiny úplne uvoľnené, napríklad keď sú uložené pokojne v lone. Tremor sa často dočasne zhoršuje pri strese.

AKÁ JE PRÍČINA?

Príčina ET je neznáma, avšak vyše polovica pacientov má v rodine ďalšieho príbuzného s trasom. Výskumníci zatiaľ neobjavili gén(y), ktoré spôsobujú ET. U pacientov, ktorí majú rodinnú anamnézu ET, majú symptómy tendenciu vzniknúť v skoršom veku. Vedci sa domnievajú, že ET vzniká v mozgu, ale vyšetrenia mozgu pacientov sú normálne.

Neexistuje žiadny diagnostický test na ET. Váš lekár Vám však môže vyšetriť krv na iné ochorenia, ktoré môžu zhoršovať tras, napríklad ochorenie štítnej žľazy. Tras sa môže zhoršovať aj niektorými liekmi.

EXISTUJE LIEČBA?

Existuje účinná liečba, ktorá môže zmierniť tras, avšak ochorenie nelieči. Používanie zaťažných šálok, potrieb a dokonca nosenie malých závaží na zápästiach môže pomôcť niektorým pacientom. Niektorí pacienti môžu profitovať z liekov. Preparáty sú zvyčajne podávané na základe metódy pokusu a omylu. Niektoré fungujú lepšie ako iné v závislosti od individuality pacienta. Lieky, ktoré môžu pomáhať, sú:

- Beta-blokátory, ako napríklad propranolol
- Antiepileptiká, ako napríklad primidon, gabapentín, topiramát a klonazepam

Váš lekár Vám môže navrhnúť vyvarovať sa kofeínu, iných stimulantov a niektorých liekov spôsobujúcich tremor. Pacienti s určitým typom trasu môžu profitovať z injekčnej liečby botulotoxínom. Botulotoxín je podávaný do svalov, ktoré spôsobujú tras, čím ich dočasne oslabujú a tak tras zmierňujú. Tieto injekcie sa musia opakovať dva až štyrikrát do roka a sú najúčinnéjšie u pacientov s tremorom hlavy a hlasu.

Hoci farmakologická liečba môže niektorým pacientom s trasom pomôcť a mala by byť skúsená ako prvá, u pacientov s výrazným trasom sa môže zväziť chirurgická liečba. Váš neurológ Vám môže poradiť najvhodnejšiu možnosť liečby Vášho ochorenia. Existuje viac než jeden typ operácie ET:

- Thalamotómia: typ mozgovej operácie, pri ktorej je časť mozgu, thalamus, zničená.
- Hlboká mozgová stimulácia (DBS): iný typ thalamickej operácie, pri ktorej je tenký drôt (nazývaný tiež elektróda) umiestnený do thalamu spojený so zariadením podobným kardiostimulátoru v oblasti pod kožou hrudníka
- Iné chirurgické procedúry

JE ESENCIÁLNY TRAS FORMOU PARKINSONOVEJ CHOROBY?

Nie. ET je asi 10-krát častejší než Parkinsonova choroba (PCH). Oproti ET je pokojový tras pri PCH najnápadnejší, keď sú pacientove ruky v pokoji a nie keď sa používajú pri rôznych aktivitách. Medzi ďalšie príznaky PCH, no nie ET, patria spomalenosť pohybov, ťažkosti s chôdzou alebo iné nálezy pri vyšetrení.

ČO MÔŽEM OČAKÁVAŤ POČAS ŽIVOTA S ET?

ET neskracuje Vašu očakávanú dĺžku života. Tras sa môže počas života zhoršovať, ale zmena je zvyčajne pomalá, typicky počas mnoho rokov. Niektorí pacienti nakoniec môžu mať istý stupeň postihnutia, ako napríklad sťažené písanie, jedenie, pitie alebo dokonca rozpaky v spoločnosti. Mierny tras zvyčajne nevyžaduje liečbu a skorá liečba nezastaví ani nespomalí prirodzený priebeh ochorenia. Nasadenie liečby by sa malo zväziť len vtedy, keď tras ovplyvňuje bežné denné aktivity alebo Vám spôsobuje problémy.